

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Уманський національний університет садівництва
Факультет лісового і садово-паркового господарства
Кафедра лісового господарства**

**ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ЛІСОВОГО ТА САДОВО-ПАРКОВОГО
ГОСПОДАРСТВА**

**УМАНЬ
ВПЦ «Візаві»
2016**

УДК 635.9:630
ББК 42.37.:43
П27

*Рекомендовано до друку методичною комісією
факультету лісового і садово-паркового господарства УНУС
(протокол № 2 від 16. 11. 2016 р.)*

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Непочатенко О. О. – ректор Уманського НУС, д. е. н., професор;
Шлапак В. П. – зав. каф. лісового господарства д. с.-г. н., професор;
Мостов'як І. І. – перший проректор, к. с.-г. н., доцент;
Карпенко В. П. – проректор з наукової та інноваційної діяльності, д. с.-г. н., професор;
Яковенко Р.В. – декан факультету лісового і садово-паркового господарства к. с.-г. н., доцент;
Поліщук В. В. – зав. каф. садово-паркового господарства, д. с.-г. н., професор;
Балабак А. Ф. – д. с.-г. н., професор;
Сонько С.П. –зав. каф. екології та безпеки життєдіяльності, д. геогр. н., професор;
Кисельов Ю.О. –професор, зав. каф. геодезії, картографії та кадастру, д. геогр. н.;
Козаченко І. В. – заст. декана з методичної роботи факультету лісового і садово-паркового господарства к. с.-г. н., доцент;
Івашенко І.Є. – заст. декана з навчальної роботи факультету лісового і садово-паркового господарства, к. с.-г. н., ст. викладач;
Коваль С. А. – к. с.-г. н., доцент;
Іщук Г. П. – к. с.-г. н., доцент;
Остапчук О. С. – к. с.-г. н., доцент;
Вітенко В. А. – к. б. н., доцент;
Баюра О. М. – к. с.-г. н., доцент;
Кульбіцький В. Л. к. с.-г. н., доцент;
Шпак В.П. – викладач;
Марно-Куца О.Ю. – викладач;
Масловата С. А. – викладач.
Відповідальний секретар **Кульбіцький В. Л.**

Перспективи розвитку лісового та садово-паркового господарства :
П27 матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (14 грудня 2016 року) / відп. ред.
О. О. Непочатенко. – Умань : ВПЦ «Візаві», 2016. – 182 с.

У збірнику матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції висвітлено результати наукових досліджень, проведених працівниками факультету лісового і садово-паркового господарства Уманського національного університету садівництва та інших навчальних закладів та науково-дослідних установ.

УДК 635.9:630
ББК 42.37.:43

© Уманський національний
університет садівництва, 2016

терміни, ємності з рослинами розміщують в парниках з накриттям. Наявного в субстраті запасу поживних речовин для більшості рослин достатньо тільки на початковій стадії росту контейнерної культури. Тому бажано вносити стартове добриво під час приготування субстрату (традиційні добрива органічні та мінеральні) або одночасно із заповненням ємностей земляними сумішами і висаджування вихідного матеріалу (сучасні добрива з різною розчинністю) і додаткове у вигляді підживлення (кореневого чи позакореневого) упродовж вирощування в періоди високої потреби та інтенсивного росту саджанців. Додаткове підживлення найбільш ефективним є у разі внесення його у рідкому (водному розчині) вигляді. При цьому досягають не тільки більш рівномірного розподілення добрива по субстрату, а і прискорення його дії та підвищення ефективності використання. Ефективність додаткового підживлення підвищують і шляхом більш частого внесення розчинів добрив зменшеної концентрації. Додаткове підживлення, як правило, поєднують із зрошенням контейнерної культури.

Переконтейнерування декоративних і лісових культур (пересаджування рослин з одного контейнера в інший) можна проводити упродовж року в сприятливій, з точки зору організації праці в розсаднику, терміні. Окремі розсадники проводять пересаджування рослин взимку. Більшість вирощуваних рослин пересаджують з метою забезпечення кращих умов для їх росту і розвитку шляхом збільшення площі (об'єму) живлення та недопущення закручування коренів. З біологічної точки зору пересаджування рослин доцільно проводити навесні. Переконтейнерування краще здійснювати в період активізації росту коренів, що сприяє швидшому приживлюванню рослин.

Отже, одним з найважливіших чинників розмноження і дорощування саджанців і сіянців декоративних і лісових порід є їх контейнерна культура вирощування. Економічно вигідно використовувати для цього горшки, касети або контейнери заповнені субстратом, що дозволяє краще контролювати ґрунтові умови і параметри повітряного середовища, а також оптимізувати утворення і ріст кореневої системи.

УДК 581.524.2

**ДИКОРОСЛИЙ ЗЛАК *LEYMUS RACEMOSUS*, РІДКІСНИЙ НА
ТЕРИТОРІЇ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ – ПЕРСПЕКТИВНА
ДЕКОРАТИВНА РОСЛИНА ДЛЯ ВЕЛИКИХ ПАРКОВИХ
КОМПОЗИЦІЙ**

А. С. БОЖКО,

Ю. В. БЕНГУС, ст. викладач

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Колосняк кистистий (*Leymus racemosus* (Lam.) Tzvelev) – високо-декоративний злак, що трапляється на території України лише в Луганській

області (тут проходить західна межа його поширення в Євразії). В Харківській області в 2012-2016 роках було знайдено і досліджено одне місце зростання цього виду в околицях м. Зміїв [1]. На відміну від свого меншого родича *L. sabulosus*, який досить поширений в озелененні – досліджений *L. racemosus* має більші розміри (висота часто перевищує 2 метри), жовто-зелене забарвлення, довший колос, 5-6 колосків в одному вузлі колосу, опушення соломини під суцвіттям та інші кількісні і якісні відмінні ознаки. Висока декоративність *L. racemosus* зумовлена надзвичайно великими розмірами його частин, особливо вражає його колос, довжиною часто понад 35 см.

Щодо причин, через які цей вид є рідкісним в Україні є два припущення. По-перше, можливо, ми спостерігаємо за популяціями, які є «форпостом» при поступовому поширенні цього виду з Азії на захід. На користь цієї точки зору свідчать наступні факти:

- 1 - досліджена популяція знаходиться поблизу залізниці, яка є загальновідомим шляхом поширення рослин на нові території;
- 2 - рослини мають здоровий вигляд і утворюють багато колосся;
- 3 - досліджена популяція знаходиться за західною межею ареалу, вказаного у класичній монографії «Злаки України» [2].

По-друге, можливо, ми спостерігаємо за реліктовою популяцією, яка є залишком колишнього великого ареалу. На таку можливість вказує мала кількість виповненого насіння, суттєве ураження колосків ріжками пурпуровими, а також те, що цей вид включено до «Переліку видів рослин, не занесених до Червоної книги України, що підлягають особливій охороні на території Луганської області» [3]. Дослідження наявності виповнених зерен в стиглому колосі (станом на жовтень 2016 р.) показало, що повнозерність насіння становить 4%, склеротії ріжок пурпурових у дослідженому зразку становили 0,5% (або 12,5% від числа виповнених зерен).

Цей вид росте на піщаних ґрунтах і виступає піонером заселення пісків, тому для культивування колосняку ми пропонуємо підбирати ділянки на пісках, або відповідно готувати ґрунт. На дослідженій ділянці рослини колосняку росли переважно на сухих горбах, тому при культивуванні додаткового поливу рослини не потребують. Суттєвим недоліком, який створює незручності при культивуванні всіх видів колосняку є здатність утворювати довгі кореневища і «тікати» з місця садіння. Це слід враховувати і висаджувати рослини з урахуванням можливого майбутнього розростання, або обмежувати ріст кореневища вкопаними на потрібну глибину перепонами. За надзвичайно великі розміри колоса цей вид, інтродукований в Америці, на англійській мові отримав місцеву назву «mammoth wild rye» («дике жито мамонта») і має другу наукову назву *Elymus giganteus* Vahl. (К. гігантський), яка зараз вважається синонімом. *L. racemosus* використовується селекціонерами у схрещуваннях з видами *Triticum*, як донор надзвичайно цінних ознак (великого колосу, стійкості до теплового стресу, нестачі азоту, різних хвороб, засолення, тощо).

Виповнене насіння і кореневища *L. racemosus* автори пропонують у невеликій кількості фахівцям для використання в парковому озелененні.

Список використаних джерел

1. Божко А.С., Бенгус Ю.В. *Leymus racemosus* – рідкісний в Україні вид, піонер заростання пісків // Рідкісні рослини і гриби України та прилеглих територій: реалізація природоохоронних стратегій. Матеріали IV Міжнар. конф. (16-20 травня). – Київ: ПАЛИВОДА А.В. – С. 57-59.
2. Злаки Украины. Прокудин Ю.Н., Вовк А.Г., Петрова О.А., Ермоленко Е.Д., Верниченко Ю.В. — К.: Наукова думка, 1977. — 518 с.
3. Офіційні переліки регіонально рідкісних рослин адміністративних територій України (довідкове видання) / Укладачі: Т.Л. Андрієнко, М.М. Перегрим. – К.: Альтерпрес, 2012. – 148 с.

УДК 631:630.

ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ ПРЕДСТАВНИКІВ РОДУ *THUJA* L. В ТЕПЛИЦІ УМАНСЬКОГО НУС

В. Г. СТЕБЛЯН, студент

В. А. ВІТЕНКО, к. б. н., доцент ,

Уманський національний університет садівництва

Вступ. Підвищення попиту в Україні на декоративно цінні екзотичні хвойні рослини, які б могли стати справжньою окрасою зелених насаджень у містах і селах і водночас були б стійкими проти біотичних і абіотичних факторів довкілля, сприяє розвитку інтродукції та садово-паркового і зеленого будівництва.

За вимогами сьогодення, особливо варті уваги рослини, введення яких в культуру в Україні збагачує біорізноманіття рослинного світу нашої держави й сприяє оздоровленню довкілля. До таких рослин поправу можна віднести представників роду туя *Thuja* L.

Сьогодні для розширення робіт з озеленення в містах та селах України, виникає необхідність передбачення правильного добору і своєчасного вирощування достатньої кількості найбільш цінних видів та форм рослин, широке їх випробування і впровадження в практику садово-паркового будівництва. Тому, проведення робіт щодо вивчення асортименту та можливостей вирощування садивного матеріалу декоративної цінних таксонів туї, безсумнівно є актуальним і своєчасним.

Метою досліджень є узагальнення відомостей щодо сучасного таксономічного складу роду туя (*Thuja*) з визначенням потенційних можливостей розмноження та впровадження в зелене будівництво України.

Завдання досліджень. Для досягнення цієї мети необхідно було вирішити наступні завдання:

– узагальнити відомості про поширення в природі та культурі в Україні видів роду туя;